

Hantverkare Ädelmetall & Stämplar

Evert Lindbergs fantastiska Paradisägg fabricerat 2004

Hantverkare

INOM GULDSMEDS- OCH JUVELERARBRANSCHEN FINNS FLERA YRKESKATEGORIER:

Guldsmed – Silversmed – Juvelfattare
– Gravör – Stenslipare

Guldsmed

Guldsmeden tillverkar smycken i alla former som ringar, armband, halsband, broscher, lås och hängen i nära samverkan med juvelfattare, gravörer och stenslipare.

Hos en guldsmed kan du låta tillverka smycken med en mer personlig prägel och välja ädelstenar i alla färger. Guldsmeden kan omarbета och reparera dina smycken.

Silversmed

Silversmeden tillverkar föremål som ljusstakar, skålar, bågare, servetterringar, kannor, fat och även smycken. Gemensamt namn för prydnadsföremålen är corpusarbeten. Vid behov att laga eller rikta ditt corpus är det silversmeden som är bäst lämpad för det.

Juvelfattare

Juvelfattare är den hantverkare som fattar in ädelstenar i smycken. Detta sker när guldsmeden gjort klart smycket och lämnat plats för ädelstenarna. Teknikerna är många, allt beror på designen och stenarnas hållbarhet.

Gravör

Gravören sticker upp text eller mönster i smycken eller corpus. Det kan göras för hand med en stickel eller med gravyrmaskin. Numera finns det också datastyrda gravyrmaskiner som innehåller en mängd olika versalstilar. Det får inte förväxlas med handgravyr.

Stenslipare

Stensliparen slipar ädelstenar och diamanter. Processen är lång, från råmaterial till färdigslipad ädelsten. Slipningen är avgörande för ädelstenens lyster.

Gesäll och Mästarbrev

Gemensamt för dessa är att det krävs en lång utbildning, 6 år inom yrket, innan man får ta gesällbrev och 10 år inom yrket för att ta Mästarbrev.

Ska du låta tillverka eller reparera ett smycke, anlita en guldsmed som har gesällbrev/mästarbrev, eller har en lång och gedigen erfarenhet inom något av ovan nämnda hantverksyrken.

Detsamma gäller vid tillverkning och reparation av corpus.

Skötselråd

Lämna in ditt smycke till din guldsmed en gång om året för översyn och uppfräschning. Du kan komplettera den årliga översynen med att själv hålla dina smycken rena. På marknaden finns det speciella rengöringsvätskor för juvelsmycken, pärlor och silversmycken. Din guldsmed ger dig råd när det är dags för reparation eller omarbetning.

Värdering och försäkring

Att ha ett inköpskvitto och värdering med foto på ditt smycke är försäkringsbolagens krav idag. Rådgör med ditt försäkringsbolag om deras krav och regler. Det lönar sig innan olyckan är framme.

Ädelmetall

Ädelmetallarbeten som innehåller minst 1 gram guld eller platina måste förses med obligatoriska stämplrar för att få säljas i Sverige. Det man i dagligt tal kallar för äkta guld är en legering bestående av minst 9K motsvarande 375 tusendelar finguld.

Finhaltstämplar på föremål tillverkade i Sverige

Guldarbete	9K	375 tusendelar guld
	14K	585 tusendelar guld
	18K	750 tusendelar guld
	23K	958 tusendelar guld
Platinaarbete	850	850 tusendelar platina
	950	950 tusendelar platina
Palladium	500	500 tusendelar palladium
	950	950 tusendelar palladium
Silverarbete	800	800 tusendelar silver
	830	830 tusendelar silver
	925	925 tusendelar silver

För att få kalla metall för guld måste det vara en legering med minst 9K rakt igenom. Detsamma gäller för alla ädelmetaller, se tabellen ovan.

Förgyllning

Förgyllning är den tunnaste guldbeläggnigen. Den nöts bort på kort tid och metallen under oxiderar, vilket visar sig som missfärgning.

Gulddoublé är samma metod som förgyllning, en elektrolytisk utfällning av guld på metallföremål, men något tjockare beläggning.

Guldpläterat är den tjockaste beläggnigen, då en tunn guldplåt läggs över oädel metall.

Guld på silver är samma typ av mekanisk beläggning som guldplätering fast på föremål av silver. Sådana föremål får inte vara stämplade som ädelmetallarbeten av guld.

Återvinning

Det är uteslutande återvunnet guld som används vid nytillverkning, omarbetningar och reparationer. Genom att guldkrot återvinns, likt ett kretslopp, minskar gruvbrytningen och miljön tar minsta möjliga skada.

Stämplarna på ädelmetallarbeten

Namnstämpeln är ansvarsstämpel som är obligatorisk på ädelmetallarbeten av guld och platina som väger ett gram eller mer. Tillverkarens eller importörens egen registrerade signum av svenska namnstämplarna måste vara registrerade för att få användas.

Ortsmärket är en stämpel som anger tillverkningsort eller importörens hemvist.

GR-stämpeln är en ansvarsstämpel som endast får användas av medlem i Guldsmedsmästarnas Riksförbund.

Den garanterar att smycket eller corpusarbetet är handgjort. Den är även en garanti för att föremålet är i rätt karat i silver, guld och platina.

Kattfoten är en kontrollstämpel som garanterar att mängden ädelmetall i ett ädelmetallföremål är den rätta och att innehållet är analyserat av Swedac.

Finhaltsstämpeln används för att ange mängden ädelmetall i ett smycke. Finhaltsstämpeln är en obligatorisk märkning på guld- och platinaföremål, t ex 18K.

Årsbeteckningen är en stämpel som anger tillverkningsår.

CCM-stämpeln eller vågstämpeln används på ädelmetallarbeten i länder som är anslutna till Ädelmetallkonventionen.

En överenskommelse om kontroll och märkning av arbeten av ädelmetall. I alla konventionsländer har CCM-stämpeln samma dignitet som kontrollstämpeln.

Guld

Rödguld är både den äldsta och mest använda i Sverige. Den röda färgen uppnår man genom att legera guld med koppar.

18K innehåller: 75 % 24K rent guld (finguld) ca 17 % rent koppar och 8 % rent silver (finsilver).

Roséguld eller Rosa guld 18K innehåller:

75 % finguld, 20 % rent koppar, 4 % finsilver och 1 % zink.

Gult och Grönt guld 18K fås när man byter ut en del koppar mot silver. Med bibehållen finhalt får man en mindre röd nyans som går mot gult till gulgrönt ju mer silver som ersätter koppar. I grönt guld har allt koppar ersatts med silver.

Vitguld innehåller: 75 % finguld samt andra metaller som bl a silver, koppar och palladium.

Blått guld är en legering av guld och stål, för det mesta i förhållandet 75 % finguld och 25 % stål, som ger en blåaktig nyans. Populär på 1800-talet.

Platina

Platina har en finhalt av lägst 850 tusendelar eller 85 % platina. Resterande 15 % är vanligtvis koppar men kan också vara kobolt, volfram eller palladium.

950-960 tusendelar platina är den mest använda platinahalten vid smycketillverkning i Sverige. Det är en exklusiv och vit ädelmetall.

Platina guld

Platina som innehåller guld. Detta gör den till marknadens mest exklusiva platinalegering, den innehåller: 97,3 % ädelmetallhalt.

Det tillförda guldets innebär att metallen blir mer lättarbetad utan att kompromissa med vitheten.

Palladium

Palladium har en finhalt av lägst 500 tusendelar finpalladium. Det är en vit ädelmetall som legeras i vitt guld för att få bort den gulaktiga färgen.

Silver

Silver har en finhalt av lägst 800 tusendelar eller 80 % rent silver (finsilver).

925 tusendelar silver kallas även Sterlingsilver. Den innehåller: 92,5 % rent silver och resten är koppar. Den används oftast i smycken.

830 tusendelar silver är en hårdare legering som oftast används för silversmide och corpus. Den innehåller: 83 % rent silver och resten är koppar.

Nysilver

Nysilver är en legering bestående av koppar, zink och nickel. Föremålet har sedan pläterats elektrolytiskt med ett tunt lager äkta silver. Vanliga stämplat är; **EPNS** (extra prima nysilver), **NS** (nysilver), **ALP** (alpacca).

Smycken & Klockor

BRANSCHORGANISATION

Smycken och Klockor
Branschorganisation AB
www.smyckenochklockor.se

Organisationen består av Guld- och Urbutiker samt guld- och silversmeder.

Guldsmedsmästarnas Riksförbund
www.guldsmedsmastarna.se

GR är en ideell förening för guldsmeder, silversmeder, gravörer, steninfattare och stenslipare med gedigen utbildning och kunskap om smycketillverkning, corpusarbeten, ädla metaller och ädelstenar.

Sveriges Gemmologiska Riksförening
www.gemmologiska.se

SGRF är en ideell bransch- och intresseförening som vill främja kunskapen om ädelstenar och pärlor.